

WYMAGANIA EDUKACYJNE I KRYTERIA OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE PIĄTEJ SZKOŁY

W zakresie odbioru wypowiedzi i wykorzystania zawartych w nich informacji: Uczeń:

- czyta ze zrozumieniem teksty kultury, w tym utwory poetyckie, proste teksty popularnonaukowe oraz teksty informacyjne objęte programem nauczania
- czyta głośno teksty oraz recytuje utwory poetyckie z odpowiednią artykulacją, akcentem, tempem, rytmem i intonacją, przekazując intencję utworu
- odróżnia tekst literacki od tekstu informacyjnego oraz reklamowego, rozumie cel i funkcję czytanych tekstów
- samodzielnie korzysta z usług biblioteki i posługuje się katalogiem bibliotecznym
- rozpoznaje tytuł, wstęp, rozwinięcie i zakończenie tekstu oraz wskazuje akapity
- wyszukuje w tekście informacje istotne dla zrozumienia treści dzieła, w tym informacje wyrażone pośrednio
- określa główny temat utworu literackiego, dzieła sztuki malarskiej, artykułu prasowego
- wskazuje składniki świata przedstawionego utworu literackiego, w tym bohaterów, czas i miejsce oraz wydarzenia
- identyfikuje formy wypowiedzi: zaproszenie, życzenia, gratulacje, zawiadomienie, ogłoszenie, instrukcję, przepis
- określa najważniejsze cechy gatunkowe oraz charakterystyczne elementy powyższych form wypowiedzi
- rozumie, na czym polega proces komunikowania się
- wymienia przykłady znaków służących komunikacji
- uważnie słucha mówiącego i stara się rozpoznać intencje i cele jego wypowiedzi
- rozpoznaje znaczenie niewerbalnych sposobów komunikowania się
- wyróżnia nadawcę i odbiorcę wypowiedzi
- wskazuje narratora w utworze epickim oraz osobę mówiącą w wierszu
- wyjaśnia dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi
- wie, jak szukać informacji w encyklopedii i słownikach
- posługuje się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi w celu wyszukiwania i korzystania z informacji
- rozpoznaje internetowe formy komunikacji, w tym e-mail, blog, czat, forum internetowe
- korzysta ze słownika języka polskiego oraz słownika wyrazów bliskoznacznych

- sprawnie posługuje się informacjami o pisowni wyrazów, zawartymi w słowniku ortograficznym
- rozumie różnice pomiędzy częściami mowy a częściami zdania
- rozpoznaje i rozumie funkcje głównych części zdania – podmiotu i orzeczenia oraz wskazuje grupę podmiotu i grupę orzeczenia
- wyróżnia przydawki, dopełnienia oraz okoliczniki i określa ich funkcje w zdaniach
- wie, czym się różni zdanie od równoważnika zdania i rozumie funkcje tych wypowiedzi
- rozróżnia zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte oraz zdania pojedyncze i złożone
- identyfikuje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie
- rozpoznaje w tekście rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, liczebniki, zaimki, przysłówki, przyimki i spójniki
- rozumie różnice między odmiennymi a nieodmiennymi częściami mowy
- rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, czasów i rodzajów
- rozumie funkcje nieodmiennych części mowy, w tym przyimków i spójników, w wypowiedzi

W zakresie analizy i interpretacji tekstów kultury:

Uczeń:

- nazywa własne emocje, wrażenia, refleksje, związane z lekturą utworów literackich i poznawaniem innych tekstów kultury, w tym dzieł malarskich, komiksów, przedstawień teatralnych, filmów, programów telewizyjnych
- rozumie ogólny sens utworu literackiego, określa jego temat, wskazuje bohaterów i główne wydarzenia
- odczytuje wartości pozytywne i ich przeciwieństwa wpisane w teksty kultury i w kontakcie z dziełami kultury kształtuje hierarchię wartości, wrażliwość, poczucie własnej tożsamości i przynależności do wspólnoty
- omawia akcję i wyodrębnia wątki utworu literackiego i filmowego
- określa podstawowe cechy gatunkowe opowiadania, powieści, baśni, legendy, mitu, bajki, fraszki, komiksu
- wyjaśnia morał bajki i formułuje przesłanie baśni
- porównuje sytuację bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami
- wyraża własne opinie o bohaterach poznanych tekstów kultury
- charakteryzuje i ocenia postępowanie bohaterów utworów literackich, spektakli teatralnych czy dzieł filmowych

- dostrzega różnicę pomiędzy światem przedstawionym w tekście kultury a światem rzeczywistym
- odróżnia postaci i wydarzenia fantastyczne od realistycznych
- identyfikuje elementy fantastyczne i realistyczne w różnych tekstach kultury, w tym w dziełach sztuki filmowej i malarskiej
- wyodrębnia główne cechy budowy utworu poetyckiego – wers, strofę, rym, rytm, refren, odróżnia wiersz rymowany i biały
- rozpoznaje porównanie, przenośnię, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy i wyjaśnia ich rolę w tekście literackim
- wyróżnia współtwórców dzieła filmowego, spektaklu teatralnego, programu telewizyjnego i audycji radiowej, w tym reżysera, scenarzystę, scenografa, operatora, aktora
- rozróżnia najważniejsze gatunki filmowe – film dokumentalny, animowany, fabularny; komedię, film przygodowy, fantastyczny i fantastycznonaukowy
- identyfikuje elementy przedstawienia teatralnego – grę aktorską, reżyserię, dekoracje, charakteryzację, kostiumy, rekwizyty, muzykę, światło
- określa cechy charakterystyczne programów telewizyjnych i radiowych, w tym programów informacyjnych i rozrywkowych

W zakresie tworzenia wypowiedzi:

Uczeń:

- posługuje się słownictwem związanym z życiem rodzinnym, szkołą, środowiskiem przyrodniczym i społecznym, światem kultury i mediów
- stosuje zwroty grzecznościowe dostosowane do konkretnej sytuacji komunikacyjnej
- formułuje pytania do poznanego tekstu kultury, w tym tekstu literackiego i informacyjnego
- wypowiada się w spójny sposób na tematy związane z poznanymi tekstami kultury, przestrzegając zasad poprawności językowej
- uczestniczy w dyskusji, słucha rozmówców, uzasadnia własne zdanie, posługuje się logicznymi argumentami i przekonuje innych do swoich racji
- tworzy wypowiedzi pisemne w różnych formach gatunkowych: opowiadanie odtwórcze i twórcze, w tym opowiadanie z dialogiem, pamiętnik, dziennik, list oficjalny i prywatny, sprawozdanie, opis postaci, przedmiotu, krajobrazu, zwierzęcia, budynku, dzieła sztuki, ogłoszenie, zaproszenie, notatkę, instrukcję, przepis, zawiadomienie, gratulacje
- buduje spójne wypowiedzi pisemne, uwzględniając wstęp, rozwinięcie i zakończenie oraz stosuje kompozycję i układ graficzny zgodny z wymogami danej formy gatunkowej

- sporządza plan ramowy i szczegółowy tekstu literackiego
- tworząc własne wypowiedzi, posługuje się synonimami, antonimami, zdrobnieniami oraz zgrubieniami, a także poznanym słownictwem z danej dziedziny
- wyróżnia zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące i poprawnie je zapisuje
- przekształca zdania w równoważniki zdań, zdania pojedyncze w zdania złożone
- odmienia rzeczowniki przez przypadki i liczby i rozpoznaje rodzaje rzeczownika
- odmienia przymiotniki przez przypadki, liczby i rodzaje
- stopniuje przymiotniki i przysłówki oraz używa poprawnych form stopnia równego, wyższego i najwyższego w tworzonych wypowiedziach
- odmienia czasowniki przez osoby, liczby, czasy, rodzaje
- zna formy rodzajów gramatycznych przymiotnika i czasownika, wyróżnia rodzaj męsko-i niemęskoosobowy
- wyróżnia typy liczebników i zaimków
- stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych poprawne formy gramatyczne odmiennych części mowy
- rozumie rolę nieodmiennych części mowy w wypowiedzeniach i poprawnie stosuje spójniki i przyimki
- zna polski alfabet i wyróżnia samogłoski i spółgłoski
- rozumie różnice między głoskami dźwięcznymi i bezdźwięcznymi, twardymi i miękkimi, ustnymi i nosowymi
- poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne: kropkę, przecinek, znak zapytania, myślnik, cudzysłów, dwukropek, wielokropek, nawias, znak wykrzyknika
- pisze poprawnie pod względem ortograficznym, stosując wiedzę o wymianie głosek, pisowni wielką i małą literą, pisowni „nie” z różnymi częściami mowy

7. Kryteria oceniania i metody sprawdzania osiągnięć uczniów

Ocenianie w klasie piątej odbywa się w skali cyfrowej od 1 do 6, co przedstawiono w tabeli.

Stopień	Skrót literowy	Oznaczenie cyfrowe
celujący	cel	6
bardzo dobry	bdb	5
dobry	db	4
dostateczny	dst	3
dopuszczający	dop	2
niedostateczny	ndst	1

W bieżącym ocenianiu dopuszcza się stosowanie ocen cząstkowych. Przedmiotem oceny ucznia są realne osiągnięcia, czyli praca i postępy w uczeniu się. Poniżej zamieszczono kilka najważniejszych zasad oceniania.

1. Ocenia się rytmicznie, funkcjonalnie, systematycznie, w różnych formach i warunkach, zapewniając obiektywizm, uczciwość i sprawiedliwość.
2. Ocena śródroczna i roczna wystawiana jest zgodnie z systemem średniej ważonej obowiązującym w naszej szkole.

Zasady sprawdzania i oceniania postępów ucznia

Ocenianie dydaktyczne – na podstawie wiadomości i umiejętności związanych z programem nauczania.

Ocenianie społeczno-wychowawcze – wynikające ze stałej obserwacji dziecka (dotyczy m.in. wkładu pracy ucznia, jego zdolności, motywacji do uczenia się, stosunku do przedmiotu, aktywności na lekcjach, sytuacji środowiska, z którego pochodzi).

Samoocena ucznia – dotyczy podejmowania przez ucznia odpowiedzialności za proces uczenia się, rozpoznawania słabych i mocnych stron.

Ocena dydaktyczna ma znaczenie podstawowe a ocena społeczno-wychowawcza i samoocena może ją podwyższyć lub obniżyć.

3. Nauczyciel jest zobowiązany, na podstawie pisemnej opinii poradni psychologiczno--pedagogicznej lub innej poradni specjalistycznej, dostosować wymagania edukacyjne w stosunku do ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się lub deficyty rozwojowe, uniemożliwiające sprostanie wymaganiom edukacyjnym wynikającym z programu nauczania.

7. Oceny z prac klasowych, testów i sprawdzianów wpisywane są do dziennika kolorem czerwonym.

Formy sprawdzania osiągnięć uczniów

- a) czytanie głośne, wyraziste, z akcentowaniem, intonacją, modulowaniem głosu, odpowiednim tempem
- b) formy ustne:
 - dialog, streszczenie, odpowiadanie na pytania, rozwiązywanie problemu, recytacja, wypowiedzi na forum klasy
- c) formy pisemne:
 - cztery prace klasowe o tematyce związanej z lekturą, filmami, przedstawieniami teatralnymi, widowiskami telewizyjnymi, z życiem ucznia i jego środowiskiem
 - dwa sprawdziany – testy sprawdzające wiadomości i umiejętności z zakresu nauki o języku; obejmują materiał z półrocza
 - kartkówki – obejmują materiał opracowany na nie więcej niż trzech ostatnich lekcjach
 - prace domowe, zadania wykonywane w zeszycie ćwiczeń
 - wypowiedzi pisemne na lekcji
 - dyktanda
 - prowadzenie zeszytu przedmiotowego
- d) inne formy:
 - praca w grupie
 - wytwory pracy ucznia
 - zadania dodatkowe, np. gazetki, projekty długoterminowe

Uwagi

1. Informacje o postępach, osiągnięciach i wysiłku uczniów zapisywane są w dzienniku lekcyjnym.
2. Prace klasowe, testy, sprawdziany zapowiadane są co najmniej z tygodniowym wyprzedzeniem i zapisywane ołówkiem w dzienniku lekcyjnym.
3. W ciągu tygodnia mogą się odbyć maksymalnie trzy prace klasowe lub sprawdziany. Jednego dnia może być zaplanowana tylko jedna praca klasowa lub jeden sprawdzian.
4. Kartkówki i wypowiedzi ustne są niezapowiedzianymi formami kontroli.
5. W ciągu półrocza przeprowadza się co najmniej kilka prac klasowych lub sprawdzianów. Po pracy klasowej, sprawdzianie czy teście przewidziana jest lekcja poświęcona ich omówieniu i poprawie.

6. Prace klasowe i sprawdziany są obowiązkowe.

7. Uczeń, który nie uczestniczył w sprawdzianie w wyznaczonym terminie, jest zobowiązany napisać go w ciągu jednego tygodnia od dnia powrotu do szkoły (w czasie poza zajęciami dydaktycznymi).

8. Uczeń, którego nie zadowala ocena ze sprawdzianu lub pracy klasowej, ma prawo jeden raz przystąpić do jej poprawy. Przy ocenie śródrocznej i rocznej nauczyciel bierze pod uwagę tę drugą ocenę.

9. Nauczyciel zobowiązany jest przechowywać prace klasowe i sprawdziany przez dany rok szkolny.

10. Nauczyciel udziela uczniowi pomocy w nauce poprzez przekazanie uczniowi informacji o tym, co zrobił dobrze i jak powinien dalej się uczyć.

Szczegółowe kryteria ocen

W formach pisemnych, bez określonych poziomów wymagań, wyniki punktowe przeliczane są na oceny szkolne w następujący sposób:

Liczba procentowa zdobytych punktów	Stopień szkolny
0–34%	niedostateczny
35–49%	dopuszczający
50–74%	dostateczny
75–89%	dobry
90–100%	bardzo dobry
Min. 90% plus zadanie dodatkowe	celujący

Wyżej wymienioną skalę procentów udziału punktów stosuje się we wszystkich punktowanych pracach pisemnych, przeliczając je na ocenę.

Kryteria poszczególnych stopni są zgodne z wymaganiami edukacyjnymi przedstawionymi na początku roku szkolnego.

Stopień szkolny	Kryteria przyznania oceny
celujący	Uczeń: - zdobył wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza program nauczania w danej klasie

	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie i twórczo rozwija swoje uzdolnienia - biegle stosuje zdobytą wiedzę do rozwiązywania problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania - proponuje rozwiązania nietypowe, samodzielnie rozwiązuje zadania wykraczające poza program klasy - osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych
bardzo dobry	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określonych programem nauczania - sprawnie posługuje się zdobytą wiedzą oraz stosuje ją do samodzielnego wykonywania zadań teoretycznych i praktycznych ujętych w programie nauczania - potrafi zastosować swoją wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach
dobry	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nie opanował w pełni wiedzy określonej programem nauczania - opanował przewidziane wiadomości na poziomie przekraczającym wymagania podstawowe - poprawnie wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe
dostateczny	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania na poziomie nie przekraczającym wymagań programowych - wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne o średnim poziomie trudności
dopuszczający	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ma braki w opanowaniu wymagań na poziomie podstawowym - wykonuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności
niedostateczny	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nie opanował wiadomości i umiejętności na poziomie podstawowym - nawet z pomocą nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności - w ostentacyjny sposób lekceważy obowiązki związane z nauką przedmiotu, nie odrabia prac domowych, nie prowadzi zeszytu

Zasady informowania uczniów i rodziców o postępach w uczeniu się

1. Nauczyciele na początku roku szkolnego informują uczniów oraz rodziców (opiekunów) o wymaganiach edukacyjnych wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania oraz o sposobach sprawdzania osiągnięć uczniów.
2. Oceny są jawne zarówno dla ucznia, jak i jego rodziców (opiekunów). Sprawdzone i ocenione prace klasowe oraz sprawdziany uczeń i jego rodzice (opiekunowie) otrzymują do wglądu .
3. Na prośbę ucznia lub jego rodzica (opiekuna) nauczyciel, ustalając ocenę, powinien ją uzasadnić.
4. Rodzice (opiekunowie) informowani są o wynikach pracy ucznia przez nauczyciela podczas tzw. dni otwartych.
6. Przewidywane oceny roczne nauczyciel podaje do wiadomości wychowawcy klasy, który w jego imieniu jest zobowiązany poinformować o nich ucznia oraz rodziców (opiekunów) na miesiąc przed klasyfikacyjnym posiedzeniem rady pedagogicznej. Informację tę przekazuje w formie oddzielnego pisma. Rodzic (opiekun) potwierdza zapoznanie się z propozycją oceny czytelnym podpisem i zwraca dokument wychowawcy klasy. Wychowawca przechowuje powyższą informację do końca roku szkolnego.

Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej

Uczeń może uzyskać wyższą niż przewidywana ocenę roczną, gdy zwróci się z pisemną prośbą zawierającą uzasadnienie lub jego rodzice (prawni opiekunowie) zwrócą się z pisemną prośbą zawierającą uzasadnienie do dyrektora szkoły w terminie 3 dni roboczych przed konferencją klasyfikacyjną.

Uczeń może uzyskać wyższą niż przewidywana ocenę roczną, gdy:

- a) jest zawsze przygotowany do lekcji, systematycznie odrabia prace domowe,
- b) aktywnie uczestniczy w zajęciach ,
- c) ma bardzo dobrą frekwencję (brak nieusprawiedliwionych godzin i spóźnień),
- d) otrzymał maksymalnie jedną ocenę niedostateczną ze sprawdzianu (obejmującego co najmniej dział),
- e) oceny cząstkowe uzyskane przez ucznia w danym półroczu nie wskazują jednoznacznie na ocenę niższą.

Wyższą niż przewidywana ocenę roczną otrzymuje uczeń, który potwierdzi swoje wiadomości w teście pisemnym obejmującym materiał z danego roku szkolnego przygotowanym przez nauczyciela danych zajęć edukacyjnych